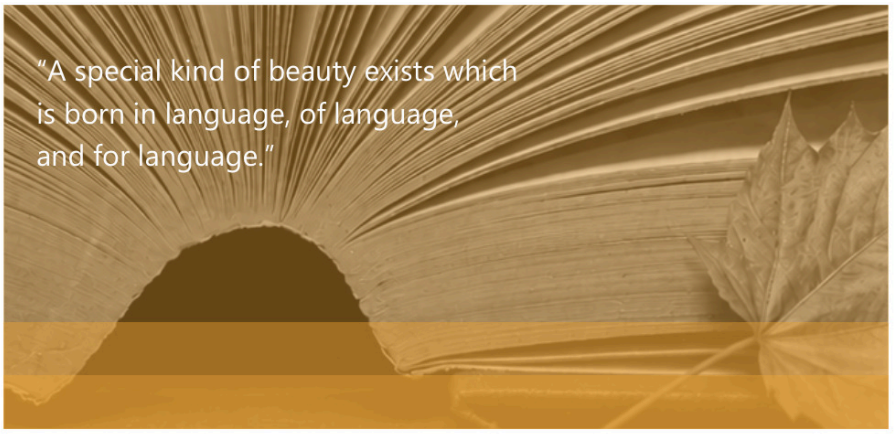
VOLUME 10, OCTOBER 2026
ISSN: 3060-4958

The Lingua Spectrum

UZBEKISTAN STATE WORLD
LANGUAGES UNIVERSITY

MORE INFO:

www.lingvospektr.uz

t.me/thelinguaspectrum

Kholmuradova L.E., Axmadova G.K.	Games for developing communicative skills in primary school	507
Axmadaliyeva X.A.	The effectiveness of developing life skills among grade 10–11 students through the CLIL approach	517
Abdurasulova N.A.	Fostering professional readiness among tourism students through contextualized English language learning	527
Ismailov Y.N.	Intangible cultural heritage as an object of didactic authenticity in German language teaching (a comparison of Germany and Uzbekistan)	535
Djurayeva M.Sh.	Project tasks based on comparative analysis of culturally situated communication in English speaking classes	543
Rakmankulova N.Kh.	Pedagogical conditions for developing the cognitive competence of future teachers through facilitative interaction	553
TRANSLATION		**564**
Mamatqulova L.B., Salisheva Z.I.	Translation strategies for culture-bound units in Chinese spring festival greetings into Uzbek	565
Uzakova L.A.	Translation issues of wedding-related phraseological units and the degree of equivalence	573
Mamatqulova L.B., Salisheva Z.I.	National and cultural concepts in Chinese mid-autumn festival (中秋节) greetings and their translation into Uzbek	582
Akhmedova A.N., Mirzayeva M.B.	Contextual semantics of literary portrait units and their functional correspondence in translation	590
Akhmedova A.N., Batirova Kh.E.	Grammatical and Syntactic Transformations in the Translation of Short News Items of Higher Education Institutions between Uzbek and English	601
HISTORY		**609**
Namazov A.T.	Uzbekistan 1930–1939: the period of the Latin alphabet	610
CONTENTS		**615**

The Lingua Spectrum
Volume 10, October 2026

Translation strategies for culture-bound units in Chinese spring festival greetings into Uzbek

Mamatqulova Laylo Bahromovna
bahromovna.laylo@yandex.com
Second-Year Master's Student, Linguistics (Chinese Language),
Uzbekistan State World Languages University

Scientific Supervisor: **Salisheva Zilola Ismailovna**
salisheva_z@mail.ru
PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Department of Uzbek Language and Literature,
Uzbekistan State World Languages University

Annotation *This article examines the translation of culture-bound units found in Chinese Spring Festival (春节) greetings into Uzbek from semantic, pragmatic, and intercultural perspectives. Particular attention is paid to the extent to which the lexical meanings and the associative, symbolic, and communicative content of such expressions as 福, 吉祥, 团圆, 万事如意, 年年有余, and 恭喜发财 can be preserved in Uzbek. The theoretical framework draws on the approaches of functional equivalence, domestication, and foreignization. The greeting formulas included in a 60-unit working corpus compiled for the study are classified into semantic-pragmatic groups, and the strategies of literal translation, functional substitution, explanatory translation, and combined translation are compared. The analysis demonstrates that lexical correspondence alone is insufficient when translating Chinese festive greetings into Uzbek. The addressee, communicative situation, cultural symbols, and conventional greeting formulas in Uzbek must also be taken into account. For expressions with a strong cultural component, functional equivalents supplemented by brief explanations where necessary provide an effective solution, whereas natural Uzbek greeting formulas are suitable for conveying wishes with universal meanings.*

Keywords *Spring Festival, 春节, festive greetings, culture-bound units, cultural connotation, functional equivalence, domestication, foreignization, pragmatic adaptation*

Xitoy bahor bayrami tabriklaridagi madaniy yuklangan birliklarni o'zbek tiliga tarjima qilish strategiyalari

Mamatqulova Laylo Bahromovna
bahromovna.laylo@yandex.com
Lingvistika (xitoy tili) mutaxassisligi 2-bosqich magistranti,
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Ilmiy rahbar: **Salisheva Zilola Ismailovna**
salisheva_z@mail.ru
P.f.f.d. (PhD), dotsent,
O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi,
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

The Lingua Spectrum
Cogito, ergo sum

Jurnal Oliy Attestatsiya Komissiyasi tomonidan 2025-yil 4-yanvar kuni 366/5-sonli qaror bilan tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

Annotatsiya *Ushbu maqolada Xitoy Bahor bayrami (春节) tabriklarida uchraydigan madaniy yuklangan birliklarni o'zbek tiliga tarjima qilish masalalari semantik, pragmatik va madaniyatlararo nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Tadqiqotda asosiy e'tibor 福, 吉祥, 团圆, 万事如意, 年年有余, 恭喜发财 kabi birliklarning lug'aviy ma'nosi bilan bir qatorda ularning xitoy madaniyatidagi assotsiativ, ramziy va kommunikativ mazmunini o'zbek tilida qay darajada saqlash mumkinligiga qaratilgan. Nazariy asos sifatida funksional ekvivalentlik, domestikatsiya va foreignizatsiya yondashuvlaridan foydalanildi. Tadqiqot uchun shakllantirilgan 60 birlikli ishchi korpusdagi tabrik formulalari semantik-pragmatik guruhlarga ajratilib, so'zma-so'z tarjima, funksional muqobillashtirish, izohli tarjima va aralash strategiyalar qiyoslandi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, xitoycha bayram tabriklarini o'zbekchaga o'girishda faqat lug'aviy moslik yetarli emas; adresat, kommunikativ vaziyat, madaniy ramz va o'zbek tabrik nutqining tabiiy formulalari ham hisobga olinishi lozim. Madaniy komponent kuchli birliklarda funksional muqobil va zarur holatda qisqa izoh, universal mazmundagi tilaklarda esa tabiiy o'zbekcha tabrik formulalari samarali yechim beradi.*

Kalit so'zlar *Bahor bayrami, 春节, bayram tabriklari, madaniy yuklangan birlik, madaniy konnotatsiya, funksional ekvivalentlik, domestikatsiya, foreignizatsiya, pragmatik moslashtirish*

Стратегии перевода культурно-маркированных единиц в поздравлениях с китайским праздником весны на узбекский язык

Маматкулова Лайло Бахромовна
bahromovna.laylo@yandex.com
Магистрант 2-го курса специальности «Лингвистика (китайский язык)», Узбекский государственный университет мировых языков

Научный руководитель: **Салишева Зилола Исмаиловна**
salisheva_z@mail.ru
Доктор философии по педагогическим наукам (PhD), Доцент Кафедра узбекского языка и литературы, Узбекский государственный университет мировых языков

Аннотация *В статье рассматриваются вопросы перевода культурно-маркированных единиц, встречающихся в китайских поздравлениях с Праздником весны (春节), на узбекский язык с семантической, прагматической и межкультурной точек зрения. Особое внимание уделяется тому, в какой степени при переводе таких выражений, как 福, 吉祥, 团圆, 万事如意, 年年有余 и 恭喜发财, на узбекский язык можно сохранить не только их лексическое значение, но и ассоциативное, символическое и коммуникативное содержание,*

обусловленное китайской культурой. Теоретическую основу исследования составляют подходы функциональной эквивалентности, доместикации и форенизации. Формулы поздравлений, включённые в сформированный для исследования рабочий корпус из 60 единиц, классифицируются по семантико-прагматическим группам. В статье сопоставляются стратегии дословного перевода, функциональной замены, пояснительного перевода и комбинированного перевода. Результаты анализа показывают, что при переводе китайских праздничных поздравлений на узбекский язык одной лишь лексической эквивалентности недостаточно. Необходимо также учитывать адресата, коммуникативную ситуацию, культурные символы и естественные для узбекской речи формулы поздравлений. При переводе единиц с выраженной культурной спецификой эффективным решением является использование функциональных эквивалентов, при необходимости сопровождаемых краткими пояснениями. Для передачи пожеланий универсального характера целесообразно использовать естественные узбекские формулы поздравлений.

Ключевые слова *Праздник весны, 春节, праздничные поздравления, культурно-маркированные единицы, культурная коннотация, функциональная эквивалентность, доместикация, форенизация, прагматическая адаптация*

Kirish

Bayram tabriklari hajman qisqa bo‘lishiga qaramay, xalqning qadriyatlari, dunyoqarashi, ijtimoiy munosabatlari va ramziy tafakkurini zich shaklda mujassamlashtiradigan nutqiy janrdir. Xitoy tilidagi Bahor bayrami tabriklari ayniqsa madaniy mazmunning yuqori darajada jamlangani bilan ajralib turadi. 春节 nafaqat yangi yilning boshlanishi, balki oilaviy birlashuv, yangilanish, omad, farovonlik, sog‘liq va kelajakka ezgu umid bilan qarash kabi tushunchalarni birlashtiruvchi muhim madaniy hodisadir. Shu sababli Bahor bayrami tabriklarini o‘zbek tiliga tarjima qilish oddiy leksik almashtirish emas, balki madaniyatlararo kommunikativ moslashtirish jarayonidir. Masalan, 新年快乐 birligi “Yangi yilingiz muborak bo‘lsin!” tarzida tabiiy funksional muqobil bilan berilishi mumkin. Biroq 年年有余, 福到家, 恭喜发财 yoki 阖家欢乐 kabi formulalarda lug‘aviy ma’nodan tashqari tarixiy, ramziy va pragmatik qatlamlar mavjud. 年年有余 birikmasidagi 余 (“ortiqcha, mo‘l-ko‘l”) 鱼 (“baliq”) bilan omofonik munosabatga kirishadi; shu sababli baliq obrazi yangi yil davridagi mo‘l-ko‘llik tilagi bilan bog‘lanadi. Bunday birlikni “Har yili ortig‘i bilan bo‘lsin” tarzida so‘zma-so‘z tarjima qilish maqsad tilida madaniy signalni yetarli darajada faollashtirmaydi. “Har yilingiz mo‘l-ko‘l va barakali bo‘lsin!” shakli kommunikativ vazifani tabiiyroq bajaradi, biroq omofonik o‘yin izohsiz yo‘qoladi.

Tarjimashunoslikda ekvivalentlik masalasi faqat shakliy moslik bilan cheklanmaydi. Nida tarjimada qabul qiluvchi auditoriyaga ko‘rsatiladigan ta’sir va tabiiylikka alohida e’tibor qaratadi (Nida, 1964; Nida & Taber, 1969). Funksional yondashuv esa tarjima qarorini matnning maqsadi va kommunikativ vazifasi bilan bog‘laydi (Nord, 1997). Mazkur nazariy qarashlar tabrik formulalari tarjimasida ayniqsa muhim, chunki tarjima manba birlikning grammatik shaklini emas, avvalo uning ezgu tilak, hurmat va

ijtimoiy yaqinlik yaratish vazifasini yetkazishi kerak.

Tadqiqotning maqsadi – 春节 tabriklaridagi madaniy yuklangan birliklarning semantik va pragmatik xususiyatlarini aniqlash hamda ularni o‘zbek tiliga tarjima qilishda qo‘llanishi mumkin bo‘lgan strategiyalarni tavsiflash. Shu maqsad doirasida quyidagi savollarga javob izlanadi: Bahor bayrami tabriklarida qaysi madaniy konseptlar faol uchraydi; qaysi birliklarga o‘zbek tilida bevosita yoki funksional muqobil topish mumkin; qaysi birliklar izoh yoki madaniy komponentni saqlashni talab qiladi; mazmuniy aniqlik bilan tabiiy tabrik ohangi o‘rtasidagi muvozanat qanday ta’minlanadi?

Adabiyotlar sharhi va Nazariy asos

Madaniy yuklangan birliklar tarjimasi til va madaniyat o‘rtasidagi munosabatni yorituvchi muhim tarjimashunoslik masalalaridan biridir. Nidaning dinamik, keyinchalik funksional ekvivalentlik bilan bog‘liq holda talqin qilingan qarashlari tarjimada qabul qiluvchi auditoriyaga tabiiy ta’sir yaratish zarurligini ta’kidlaydi (Nida, 1964; Nida & Taber, 1969). Newmark (1988) va Baker (1992) ham ekvivalentlikni turli til sathlarida ko‘rib, madaniy jihatdan xos birliklarning tarjimasida kontekst va maqsad til imkoniyatlarining ahamiyatini ko‘rsatadi.

Venuti (1995) tomonidan keng muhokama qilingan domestikatsiya va foreignizatsiya qarama-qarshiligi madaniy birliklarni tarjima qilishda muhim nazariy mezonlardan biridir. Domestikatsiya tarjimani maqsad til o‘quvchisiga yaqinlashtirishga, foreignizatsiya esa manba madaniyatining begonalik va o‘ziga xoslik belgilarini ko‘rinadigan holda saqlashga intiladi. Xitoy-ingliz tarjimasi bo‘yicha tadqiqotlarda ham ushbu strategiyalarning madaniy axborotni yetkazishdagi imkoniyatlari va cheklovlari muhokama qilingan (Tian, 2010; Chen & Miao, 2012; Zhong, 2014; Yao, Moindjie, & Che Lah, 2026).

Bayram tabriklari singari qisqa formulalarda so‘zma-so‘z tarjima ko‘pincha madaniy qatlamni to‘liq bera olmaydi, haddan tashqari moslashtirish esa manba madaniyatining o‘ziga xosligini susaytirishi mumkin. Shu sababli funksional ekvivalent, kontekstual almashtirish, semantik kengaytirish, transliteratsiya va qisqa izoh kabi usullar matnning maqsadi hamda auditoriyasiga qarab uyg‘unlashtirilishi mumkin. Nordning funksionalistik yondashuvi tarjima strategiyasini matnning vazifasi bilan bog‘lash uchun metodik asos beradi (Nord, 1997).

Xitoy va o‘zbek tabrik nutqida sog‘liq, baxt, oilaviy xotirjamlik, farovonlik, muvaffaqiyat va uzoq umr kabi umumiy semantik maydonlar mavjud. Biroq ularning verbal ifodalanishi bir xil emas. O‘zbek tilida “baraka”, “xotirjamlik”, “oilaviy baxt”, “rizq-ro‘z”, “yangi yil qutlug‘ bo‘lsin” singari formulalar tabiiy bo‘lsa, xitoy tilida 吉祥, 福, 财, 团圆, 如意 kabi ixcham birliklar bir necha ma’no qatlamini bir vaqtda faollashtirishi mumkin. Shu bois tarjimon lug‘aviy ma’noni emas, birlikning tabrik diskursidagi vazifasini ham aniqlashi zarur.

Mavjud adabiyotlarda domestikatsiya va foreignizatsiya, xitoycha madaniy birliklar hamda xitoy-ingliz tarjimasi keng muhokama qilingan (Chen & Miao, 2012; Tian, 2010; Zhong, 2014). Biroq ushbu maqola xitoycha Bahor bayrami tabriklarining aynan o‘zbekcha tarjimasida madaniy konnotatsiya, pragmatik vazifa va tabiiy o‘zbek tabrik formulalarini bir tahlil doirasida ko‘rib chiqishga qaratiladi. Shu jihat tadqiqotning aniq yo‘nalishini belgilaydi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot materiali sifatida zamonaviy xitoy tilidagi 春节 munosabati bilan qo‘llanadigan 60 ta qisqa va o‘rta hajmdagi tabrik formulasi asosida shakllantirilgan ishchi korpus olindi. Dastlabki qo‘lyozmada mazkur birliklarning birlamchi manbalari alohida bibliografik ro‘yxat shaklida qayd etilmaganligi sababli ushbu maqola korpusning manba

bo‘yicha reprezentativligini da’vo qilmaydi. Shu bois tahlil eksplorativ-sifat tadqiqoti sifatida talqin qilinadi. Keyingi bosqichda korpus birliklarining aniq manbasi, sanasi va kommunikativ muhiti qayd etilishi tadqiqotning takrorlanuvchanligini oshiradi.

Materialni tanlashda kundalik, oilaviy, neytral va rasmiy muloqotda uchrashi mumkin bo‘lgan tabrik formulalariga e’tibor qaratildi; takroriy formulalar tahlildan chiqarildi. Tadqiqotda deskriptiv-semantik, pragmatik va qiyosiy tarjima tahlili usullaridan foydalanildi. Birinchi bosqichda birliklarning asosiy semantik konseptlari aniqlandi; ikkinchi bosqichda adresat va kommunikativ vaziyat hisobga olindi; uchinchi bosqichda so‘zma-so‘z mazmun bilan tavsiya etiladigan o‘zbekcha funksional variant qiyoslandi.

Tahlil jarayonida to‘rtta asosiy tarjima yechimi ajratildi: 1) so‘zma-so‘z tarjima; 2) funksional ekvivalent; 3) izohli yoki semantik jihatdan kengaytirilgan tarjima; 4) manba madaniy komponentini qisman saqlovchi aralash tarjima. Mazkur kategoriyalar qat’iy statistik klassifikatsiya sifatida emas, balki konkret misollardagi tarjima qarorini tushuntirish uchun analitik vosita sifatida qo‘llanildi.

Empirik tahlil

Semantik tahlil natijasida ishchi korpusdagi birliklar besh asosiy konseptual guruhda ko‘rib chiqildi: 1) baxt va omad – **福**, **吉祥**, **好运**; 2) farovonlik va moddiy muvaffaqiyat – 财, **富**, **年年有余**; 3) oilaviy birlik – 团圆, 阖家欢乐; 4) sog‘liq va uzoq umr – **健康**, 长寿; 5) ish va hayotdagi muvaffaqiyat – **事业有成**, **万事如意**, **心想事成**. Ushbu tasnif tabriklarning lug‘aviy tarkibidan ko‘ra ularning ustuvor kommunikativ maqsadini ajratishga xizmat qiladi.

Xitoycha birlik	So‘zma-so‘z mazmun	Tavsiya etiladigan o‘zbekcha variant	Strategik izoh
新年快乐	Yangi yil quvonchli bo‘lsin	Yangi yilingiz muborak bo‘lsin!	Tayyor o‘zbekcha tabrik formulasi funksional ekvivalent sifatida qo‘llanadi.
万事如意	Barcha ishlar ko‘ngildagidek bo‘lsin	Barcha ishlaringiz ko‘ngildagidek bo‘lsin!	如意 konsepti tabiiy o‘zbekcha tilak konstruktsiyasi orqali beriladi.
心想事成	Ko‘ngilda o‘ylangan ish amalga oshsin	Barcha ezgu niyatlaringiz amalga oshsin!	So‘zma-so‘z shakl o‘rniga pragmatik jihatdan tabiiy tilak tanlanadi.
阖家欢乐	Butun oila quvonsin	Oilangizga baxt va quvonch tilayman!	阖家 ning “butun oila” ma’nosi kommunikativ tabiiylik bilan moslashtiriladi.
恭喜发财	Boylik topishingiz bilan tabriklayman	Yangi yilda farovonlik va baraka yor bo‘lsin!	财 ning moddiy semantikasi o‘zbek tabrik nutqidagi “farovonlik/baraka” bilan funksional moslashtiriladi.
年年有余	Har yili ortiqcha bo‘lsin	Har yilingiz mo‘l-ko‘l va barakali bo‘lsin!	余/鱼 omofonik o‘yini oddiy tarjimada yo‘qoladi; madaniy-ma’rifiy matnda qisqa izoh talab qilishi mumkin.

福到家	Baxt uyga yetib kelsin	Xonadoningizga baxt va baraka kirib kelsin!	福 ning baxt, omad va farovonlik qatlamlari kontekstual kengaytiriladi.
身体健康	Tana sog‘lom bo‘lsin	Sihat-salomatlik tilayman!	O‘zbek tilidagi barqaror tilak formulasi tanlanadi.

1-jadval.

Jadvaldagi misollar shuni ko‘rsatadiki, tarjima strategiyasi butun tabrik matni uchun bir marta tanlanadigan qat’iy usul emas. Masalan, 祝您新春快乐，阖家幸福，万事如意 jumlasini “Bahor bayramingiz muborak bo‘lsin, oilangizga baxt-saodat, barcha ishlaringizda omad tilayman!” deb berishda 新春快乐 uchun funksional muqobil, 阖家幸福 uchun semantik moslashtirish, 万事如意 uchun esa pragmatik qayta ifodalash birgalikda ishlatiladi.

Bevosita funksional ekvivalentga ega birliklarda, masalan 新年快乐 va 身体健康 da, o‘zbek tilida kommunikativ vazifasi yaqin bo‘lgan tayyor formulalar mavjud. “Yangi yilingiz muborak bo‘lsin!” va “Sihat-salomatlik tilayman!” shakllari manba sintaksisini aynan takrorlamasa ham, tabrikning vazifasi va tabiiy ohangini saqlaydi. Bu Nida ta’kidlagan tabiiy qabul qilinish tamoyili bilan uyg‘un keladi (Nida, 1964). Semantik kengaytirishni talab qiladigan 福 kabi birliklar esa oddiy lug‘aviy ekvivalentdan kengroq assotsiativ maydonga ega. 福到家 ni “Baxt uyga kelsin” deb tarjima qilish mumkin, biroq tabrik vazifasida “Xonadoningizga baxt va baraka kirib kelsin!” shakli o‘zbek o‘quvchisi uchun tabiiyroq. Bu yerda maqsad tilidagi tabrik konvensiyasi ustuvor bo‘lib, domestikatsiya elementi kuchayadi (Venuti, 1995).

Fonetik va ramziy kodga ega 年年有余 misolida 余 va 鱼 omofoniyasi tarjimada alohida muammo tug‘diradi. O‘zbek tilida ayni fonetik mexanizmni tabiiy ravishda qayta yaratish qiyin. Kundalik tabrikda “Har yilingiz mo‘l-ko‘l va barakali bo‘lsin!” funksional jihatdan yetarli; madaniy-ma’rifiy yoki ilmiy matnda esa baliq obrazi va omofonik bog‘lanish haqida qisqa izoh berish manba madaniyatining o‘ziga xosligini saqlashga yordam beradi. Bunday qaror domestikatsiya va foreignizatsiyani vaziyatga qarab uyg‘unlashtirish mumkinligini ko‘rsatadi (Venuti, 1995; Tian, 2010).

Ijtimoiy-pragmatik moslashtirishni talab qiladigan 恭喜发财 lug‘aviy jihatdan boylik orttirishni tilashga yaqin. Xitoy yangi yil muloqotida u odatiy ijobiy formula bo‘lsa-da, “Boyib keting!” shakli o‘zbek tilining ayrim kommunikativ vaziyatlarida haddan tashqari bevosita yoki moddiy ohangda eshitilishi mumkin. “Farovonlik va baraka yor bo‘lsin!” shakli esa tabrikning ijobiy funksiyasini saqlab, maqsad madaniyatidagi tabiiylikni kuchaytiradi. Madaniyatni tanishtiruvchi matnda esa asl formula pinyin bilan berilib, ma’nosi qisqa izohlanishi mumkin.

Oilaviy birlikni ifodalovchi 团圆 va 阖家欢乐 Bahor bayramining oilaviy tabiatini aks ettiradi. 团圆 oddiy “yig‘ilish” emas, balki oila a’zolarining bir davrada jam bo‘lishi, hissiy yaqinlik va butunlikni ifodalaydi. Shu sababli 团团圆圆 yoki 阖家团圆 kabi birliklar “Oilangiz doimo jam va ahil bo‘lsin!” kabi funksional shakllar bilan berilishi mumkin.

Natijalar

Sifat tahlili Bahor bayrami tabriklarining mazmuniy yadrosi baxt-omad, farovonlik, oilaviy birlik, sog‘liq va muvaffaqiyat konseptlari atrofida shakllanishini ko‘rsatdi. Ushbu konseptlarning ayrimlari o‘zbek tabrik madaniyatida ham faol bo‘lgani sababli funksional ekvivalent topish nisbatan oson. Sog‘liq, baxt, oila tinchligi va niyatlarning

amalga oshishi bilan bog‘liq formulalar shular jumlasidandir.

Eng murakkab holatlar madaniy ramz, omofoniya yoki xitoycha ixcham konseptga asoslangan birliklarda kuzatildi. 年年有余, 福 va 发财 singari birliklarda bir so‘z yoki qisqa formula ortida o‘zbek tilida bir necha so‘z bilan ifodalanadigan madaniy mazmun mavjud. Shu sababli faqat so‘zma-so‘z tarjimaga tayanish pragmatik yoki madaniy yo‘qotishga olib kelishi mumkin.

Tadqiqot eksplorativ-sifat xarakterida bo‘lgani va dastlabki korpus uchun to‘liq manba metama’lumotlari qayd etilmagani sababli ushbu maqolada strategiyalarning foizli taqsimoti berilmadi. Bu yondashuv asossiz statistik aniqlik yaratishdan saqlaydi. Keyingi korpus tadqiqotida har bir birlikning manbasi va strategik kodi qayd etilib, funksional ekvivalent, semantik kengaytirish, izohli va aralash tarjimalarning chastotasini miqdoriy hisoblash mumkin.

Muhokama

Natijalar funksional ekvivalentlik va maqsadga yo‘naltirilgan tarjima qarorlari tabrik diskursi uchun ayniqsa muhimligini ko‘rsatadi. Nida (1964) va Nida hamda Taber (1969) ilgari surgan tabiiy qabul qilinish tamoyili universal mazmundagi tabriklarda o‘zbek tilidagi tayyor formulalardan foydalanishni tushuntiradi. Nordning (1997) funksionalistik yondashuvi esa tarjima variantini adresat, matn turi va kommunikativ maqsadga qarab o‘zgartirish zarurligini asoslashga yordam beradi. Shu bilan birga, madaniy xoslikni butunlay maqsad tiliga singdirib yuborish har doim ham maqsadga muvofiq emas. 年年有余 kabi birliklarda manba madaniyatiga xos ramz va til o‘yini tarjimaning maqsadiga qarab izoh orqali saqlanishi mumkin. Bu holat Venuti (1995) tavsiflagan domestikatsiya va foreignizatsiyani mutlaq qarama-qarshi emas, balki tarjima vazifasiga qarab tanlanadigan strategik imkoniyatlar sifatida ko‘rish zarurligini ko‘rsatadi. Xitoy–ingliz tarjimasiga oid tadqiqotlarda ham bu strategiyalarning kontekstga bog‘liq qo‘llanishi muhokama qilingan (Chen & Miao, 2012; Zhong, 2014; Yao et al., 2026). Mazkur tahlilning o‘zbek tili uchun ahamiyati shundaki, xitoycha ixcham madaniy konseptlarni tarjima qilishda o‘zbek tabrik nutqidagi “baraka”, “baxt-saodat”, “sihat-salomatlik”, “ahil bo‘lish”, “ezgu niyatlar amalga oshishi” kabi tabiiy formulalar funksional resurs vazifasini bajaradi. Biroq bunday moslashtirishda manba birlikning tarixiy yoki ramziy komponenti muhim bo‘lsa, izohdan voz kechish madaniy axborotning qisqarishiga olib kelishi mumkin.

Xulosa

Tadqiqot Xitoy Bahor bayrami tabriklaridagi madaniy yuklangan birliklarni o‘zbek tiliga tarjima qilishda leksik ekvivalentning o‘zi yetarli emasligini ko‘rsatdi. Tabrik pragmatik janr bo‘lib, muvaffaqiyatli tarjima manba matnning semantik mazmuni, madaniy konnotatsiyasi, adresatga munosabati va maqsad tilidagi tabiiy tilak formulalarini birgalikda hisobga olishni talab qiladi.

新年快乐 va 身体健康 singari nisbatan universal mazmunli birliklarda funksional ekvivalent samarali. 福, 团圆 va 如意 kabi konseptlar ko‘pincha semantik kengaytirish yoki kontekstual moslashtirishni talab qiladi. 年年有余 singari omofonik va ramziy birliklarda esa strategiya tarjima maqsadiga bog‘liq: kundalik muloqotda funksional variant, madaniy-ma’rifiy yoki ilmiy matnda esa asl ramzni qisqa izoh bilan saqlash maqsadga muvofiq.

Maqolaning ilmiy ahamiyati xitoycha bayram tabriklari tarjimasini umumiy “madaniy farq” tushunchasi bilan cheklamasdan, konkret birliklarning semantik va pragmatik xususiyatlarini tarjima strategiyalari bilan bog‘lashga urinishida namoyon bo‘ladi. Amaliy jihatdan natijalar xitoy-o‘zbek tarjimonlari, xitoy tilini o‘rganuvchilar hamda xalqaro muloqot bilan shug‘ullanuvchi mutaxassislar uchun tarjima qarorini tanlashda metodik yo‘nalish bera oladi.

Tadqiqotning asosiy cheklovi – 60 birlikli dastlabki ishchi korpusning birlamchi manba

metama'lumotlari to'liq qayd etilmaganidir. Bundan tashqari, tahlil asosan Bahor bayrami bilan chegaralangan. Keyingi tadqiqotlarda manbasi, sanasi, kommunikativ muhiti va adresati aniq qayd etilgan kengroq korpus tuzish, strategiyalarni miqdoriy kodlash hamda 中秋节, 端午节, 元宵节 kabi boshqa an'anaviy bayramlar tabriklarini qiyosiy o'rganish maqsadga muvofiq.

References:

1. Baker, M. (1992). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London/New York: Routledge.
2. Chen, Y., & Miao, X. (2012). Domestication and Foreignization in the Chinese-English Translation. *World Journal of English Language, 2*(2). https://doi.org/10.5430/wjel.v2n2p10
3. Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. New York: Prentice Hall.
4. Nida, E. A. (1964). *Toward a Science of Translating*. Leiden: E. J. Brill.
5. Nida, E. A., & Taber, C. R. (1969). *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: E. J. Brill.
6. Nord, C. (1997). Translating as a Purposeful Activity: *Functionalist Approaches Explained*. *Manchester: St. Jerome*.
7. Tian, C. (2010). Etymological implications of domestication and foreignization: a Chinese perspective. *Perspectives, 18*(2), 79–93. https://doi.org/10.1080/09076761003632541
8. Venuti, L. (1995). The Translator's Invisibility: *A History of Translation*. London/New York: Routledge.
9. Yao, N., Moindjie, M. A., & Che Lah, S. (2026). Understanding the Use of Domestication and Foreignization: *A Systematic Literature Review of Translation Strategies in English–Chinese Cultural Contexts*. *World Journal of English Language, 16*(4), 185. https://doi.org/10.5430/wjel.v16n4p185
10. Zhong, Y. (2014). Questioning translation readers: Investigating the impact of foreignization and domestication in three Chinese-speaking locales. *Translation and Interpreting Studies, 9*(2), 257-273. https://doi.org/10.1075/tis.9.2.06zho
11. 吕叔湘. (1999). 《现代汉语八百词》. **北京**: **商**务印书馆.
12. **王力**. (2004). 《汉语史稿》. **北京**: **中**华书局.